

Zprávy z poboček

Hlavní směry činnosti pobočky České pedagogické společnosti v Ostravě na roky 1993–4

Schváleno val. shromážděním pobočky dne 7. 12. 92

Po diskusi o činnosti výboru a pobočky v uplynulém období členské shromáždění schvaluje hlavní směry práce v dalším funkčním období.

1. **Vytvořit širokou platformu pro diskusi o problémech našeho školství a učitelstva a přístupech k jejich optimálnímu řešení z hlediska reality našich společenských a ekonomických podmínek při využití tvůrčího a odborného potenciálu našeho regionu.**
2. **Zorganizovat za pomoci kooperace se zainteresovanými institucemi účelný informační systém**, který by umožňoval racionálně přispívat k řešení nastolených aktuálních problémů ve všech nejdůležitějších pedagogických oblastech: požadavcích na výchovně vzdělávací instituce, školy a školní zařízení, příprava učitelů a studentů na tvořivou pedagogickou a didaktickou činnost, vybavování a budování servisu pro nové technologické postupy, otázky standardů a jejich hodnocení, rozvoj alternativních škol a experimentálního ověřování navržených programů, otázky řízení v mikro i makrosystému školství atd. Konkrétní program činnosti prodiskutovat na prvním setkání na počátku roku 1993.
3. **Pracovat soustavně s pedagogickou veřejností**, informovat ji o záměrech i činnosti v pravidelných půlročních termínech v Pedagogické orientaci a regionálním tisku. Organizovat periodická setkávání na akcích k aktuálním pedagogickým didaktickým, školským, rodičovským, výchovným a vzdělávacím problémům, nebo k výsledkům vědeckovýzkumné práce. Zvat podle možnosti naše i zahraniční odborníky.
4. **Udržovat a rozšiřovat spolupráci s dalšími organizacemi, iniciativami a spolky**, které mají zájem o kooperaci a spolupráci na stanovených úkolech. Zvláště vytvářet podmínky pro **spolupráci se státní správou a samosprávou** reprezentovanou konkrétními pracovníky, kteří mají zájem stát se přispívajícími členy, řádnými členy pobočky a tím celostátní ČPdS.

5. **Usilovat o spolupráci s vysokoškolskými pracovišti** v našem regionu při snaze účinně se podílet na transformaci našeho školství a zvyšování vzdělanostního odborného potenciálu při humanizaci Ostravska a harmonizaci životních podmínek jeho obyvatelstva.
6. **Poskytovat odborné expertízy** a služby poradenského charakteru při řešení výchovných a vzdělávacích potíží jednotlivcům, rodičům i vedoucím pedagogickým pracovníkům v koordinaci s jinými zainteresovanými pracovišti a odborníky.

Zpráva o činnosti pobočky České pedagogické společnosti v Ostravě na valném shromáždění konaném dne 7. 12. 1992 přednesená předsedou pobočky doc. dr. V. Krejčím

Vážení členové, kolegyně a kolegové, vážení hosté,

sešli jsme se, abychom zhodnotili naši práci, její výsledky, uvědomili si nedostatky a poradili se jak v naší práci pokračovat a také abychom zvolili na další období dvou let své představitele a orgány pobočky.

Naše pobočka má k dnešnímu dni **37 členů** a celou řadu spolupracovníků, kteří jsou členy jiných iniciativ a organizací a se kterými se vždy rádi setkáváme na našich či jejich akcích. Považujeme naši společnost za otevřenou všem, kteří mají zájem o poznání závažných problémů pedagogických, školských a výzkumných a také o způsoby jejich řešení v praxi. Nové stanovky přijaté na nedávném sjezdu ČPdS v Ústí n/L. tuto otevřenost ještě více podporují a umožňují. Bylo překonáno dosavadní omezení členské základny na pracovníky v teoretické a výzkumné profesi. Dnes je naše společnost otevřena všem zájemcům o tvořivou práci v oblasti výchovy a vzdělávání, organizování jejich systémů v rámci školského systému i mimo něj a věříme, že se naše základna členská rozšíří, budou-li členové cítit její potřebnost pro svou práci, profesi a řešení naléhavých problémů, ve kterých se odhodlali angažovat ve prospěch našich perspektiv.

Naši práci ztěžovalo neutěšené postavení ekonomické, neměli jsme finanční prostředky pro potřebné aktivity a pokud jsme je vyvíjeli, byl to hlavně zájem o věci potřebné a osobní obětavost členů. Proto mi dovoďte, abych jim poděkoval na začátku přehledu a hodnocení naší práce. Věříme, že i v dalším období budou solí našeho úsilí o aktivní podíl na zlepšení situace na našich pracovištích a profesních zájmech, které mají širší společenský kontext.

Členové pobočky mají za sebou období, kdy museli zvažovat, zda setrvat jako členové a je třeba říci, že řada z nich se rozhodla odejít a věnovat se jiným zájmům či aktivitám. Ani s nimi jsme nepřerušili kontakty a mnozí

dále s námi spolupracují a povzbuzují nás. Je třeba srovnat naši situaci s jinými pobočkami. Např. v Praze se pobočka zcela rozpadla a ve většině poboček zůstalo jen několik vytrvalců, kteří podstoupili složitý vývoj a byli stavu podstoupit určité osobní oběti. Jejich práce nás rovněž povzbuzovala, cítili jsme jejich podporu. Rovněž jsme vděční slovenským kolegům, kteří s námi nepřerušili kontakty a dávali nám podněty i příklady řešení vlastních problémů.

Hlavní těžiště naší aktivity se soustředilo na spolupráci při koncipování Slezské univerzity a po rozpadu přípravného výboru do kterého zasáhly značně vnější zájmy a mocenské vlivy přípravy Ostravské univerzity, která se stala skutečností a stává se vědeckopedagogickou základnou rozvoje humanitních i přírodovědných oborů, učitelského vzdělání i transformace našeho vzdělávacího systému z hlediska nutných změn v pojetí komunikačního systému v interakci učitel–žák, v pojetí cílů a obsahu výchovy i experimentálního ověřování nových metod pedagogické práce ve školním i mimoškolním prostředí. Můžeme říci, že se u nás již projevují alternativní přístupy v didaktické i výchovné oblasti školské problematiky.

Byly rovněž položeny **základy spolupráce se zahraničními kolegy v Opolí, Katovicích, v SRN Berlín, Osnabrück** a dalšími pracovišti, která poskytla našim členům krátkodobá pozvání k pobytu, účasti na konferencích a pod.

Velmi významná byla aktivita našich členů a pobočky v roce 400.výročí narození J.A.Komenského. Zamyšlení nad odkazem Komenského pedagogiky a didaktiky vyvrcholilo vydáním Sborníku OU k počtě J.A.Komenského, který byl iniciován naší literárněvědnou společností a také jejími členy zredigován a připraven do tisku. Vydání bylo vysoce hodnoceno na mezinárodní konferenci v březnu v Praze a přineslo OU uznání od významných komeologů celého světa. Je trpkou skutečností, že jen OU tuto práci neoceníla, ačkoliv přispěla k její prestiži u účastníků konference i ze vzdálené Afriky. Těchto trpkostí by bylo více a svědčí jen, že členové nemohou čekat nějakou zvláštní podporu u současných oficiálních představitelů. Výjimkou je katedra pedagogiky a celá pedagogická fakulta OU, která v podstatě zajistila i svými finančními prostředky vydání.

Myslíme si, že Vás nebudeme příliš zdržovat, jestliže učiníme přehled aktivit v různých akcích, na kterých se pobočka, nebo její členové podíleli:

V rámci roku výchovy a 400.výr. nar. J.A.Komenského:

- spolupráce s komisí pro oslavy v okrese Nový Jičín a účast na zahájení oslav v ČSFR ve Fulneku 21.3.1992 a IV.celostát. konf. k ekologické výchově 17.–19.9.1992 ve Fulneku

- Kolokvium Učitelé širitelé pokrokových myšlenek J.A.K. Přerov 3.-4.12. 1991, příspěvky otištěné ve Sborníku
- Světová konference ke 400.výr. narození J.A.K. v Praze 23.-27.3.92, příspěvky otištěné v konferenčních materiálech v angličtině. Konference navazující v Bratislavě 30.-31.3.92 s příspěvkem o slovensko české spolupráci v kmenologii, bude otištěno
- Pedagogické dny na Ostravské univerzitě 27.-30.4.1992, podíl mnoha členů s příspěvky a koncepcí jednotlivých dní, hlavně věnovaných Komenského pedagogickému odkazu, ale i dalším problémům využití K. díla v práci učitelů, výchovných a školských pracovníků

Pobočka navázala ve spolupráci s pedagogickou fakultou a katedrou pedagogiky řadu kontaktů se zahraničními kolegy a podílela se na mezinárodních konferencích, např.:

- Světový kongres Československo, Evropa a svět — Věda a umění v mezinárodních souvislostech. Praha 26.6.-2.7.1992, příspěvek „Mezinárodní dimenze regionálních problémů výchovy k humanitě na Ostravsku“
- Kongres srovnávací pedagogiky v Praze 8.-14.7.1992, příspěvek: Tendence vzdělávání učitelů v Evropě, reflexe z regionálního hlediska
- Mezinárodní konference k alternativnímu školství v Olomouci 14.-16.9.92, několik příspěvků, které budou uveřejněny ve Sborníku. . .
- Konference v Czenstehowe na téma: Pedagogika a psychologie v Polsku dne 5.-6.6.1992 s naším příspěvkem o spolupráci s polskými kolegy při transformaci postkomunistického školství a pedagogiky
- Konference v Opolí na téma: Role školy v procesu civilizačních a kulturních změn dne 26.-27.10.1992, 5 členů s příspěvky, které budou otištěny ve Sborníku. . .
- Setkání řešitelů programu Tempus na Freie universitat v Berlíně ve dnech 4.-7.11.1992, semináře a besedy s profesory pedagogiky, sociologie politologie a návštěvy integrované školy, Gesamtschule a Pädagogisches Zentrum, kde jsme získali mnoho srovnávacího materiálu a podnětů na řešení problémů svobodné výchovy a učení z pohledu evropské výchovy

Naše pobočka velmi iniciativně spolupracovala s dalšími iniciativami, např. s organizací Nezávislé inteligence v Ostravě, se sociologickou společností s Pedagogickou a psychologickou poradnou v Ostravě-Porubě, se střediskem

didaktické technologie v Ostravě. V rámci této spolupráce byly pořádány akce a setkání s osobnostmi z Československa i ze zahraničí, které byly oboustranně užitečné. Např.:

- Setkání s dr. Rýdlem o možnostech a rozvoji alternativního školství u nás i v zahraničí (duben a 15.říjen 1992)
- Setkání a beseda s doc. Matějčkem z Prahy o problémech dětí a rodin v současných podmínkách sociálních nejistot a projevů násilí, účast našich členů 27.5.1992 podnětná a významná
- Seminář se sociology o výzkumech současné rodiny (dr. Hon a dr. Solanský) 1. 10. 1992 diskuse o důsledcích pro práci výchovnou s našimi členy
- Přednáška s besedou doc. Možného z Olomouce o sociologii současné rodiny 11. 11. 1992
- Beseda s dr. Van Dayheren o školství v Holandsku 2. 3. 1992 pořádáme Střediskem did. technologií. Totéž zařízení ŠÚ v Ostravě nás pozvalo na
- seminář s dr. Nováčkovou z Prahy na téma: Změny v současné škole a školství.

Ve výzkumné oblasti spolupracují naši členové s asociací pedagogických výzkumů V Praze a zúčastňují se pořádaných akcí doc. Průchou a Byčkovským i mnohých setkání se zahraničními hosty (prof. Niemierko z Polska a další). Další spolupráci navázali někteří naši členové s katedrou společenských věd Slezské university při koncipování učitelské přípravy v univerzitním studiu. Naši členové připravují novou koncepci pro experimentální ověření.

Početné zastoupení měla pobočka na sjezdu ČPdS a na konferenci: Tradice a perspektivy české školy v nadějích a krizích soudobého světa. Naši členové se se svými příspěvky podíleli na jednání několika sekcí. Jejich příspěvky budou otištěny v Pedagogické orientaci podle redakčního rozhodnutí v úplné či zkrácené verzi.

Domníváme se, že závěrem lze konstatovat, že se naše pobočka činí, ačkoliv nemá právě dobré podmínky. Výbor pobočky po zhodnocení všech úspěchů i nedostatků ve své činnosti navrhuje členskému shromáždění po diskusi vyvodit z hodnocení práce výboru a z jeho zkušeností návrh na hlavní směry činnosti v dalším období.

V Ostravě 7. 12. 1992

Pedagogické dny a další činnost pobočky v Hradci Králové od května 1990

Činnost pobočky byla zpočátku velmi rozpačitá. Vedle Doc. J. Mareše, CSc. se iniciativně chopil oživení činnosti v pobočce doc. J. Šturma. Byla provedena revize členské základny, která byla informována o dění v celé společnosti a činnosti hlavního výboru. Poté nastalo opět mrtvé období. V hlavním výboru nadále pracoval za pobočku doc. J. Mareš a starost o chod pobočky převzal doc. B. Kraus. K tomu došlo asi v polovině roku 1991.

Pobočka čítá v současnosti asi 15 členů. Setrvání v členské základně není u několika zcela vyjasněno. Členové pobočky byli informováni o všech akcích, které pedagogická společnost pořádala a také téměř na všech měla pobočka zastoupení. Pokud jde o vlastní akce pak největší, na které se podíleli prakticky všichni aktivní členové, byly „Pedagogické dny“ organizované na PF. Jednalo se o dvoudenní jednání určené široké pedagogické veřejnosti regionu. Šlo asi o 100 různých seminářů a převážně praktických zaměstnání, kterých se zúčastnilo přes 1 000 pracovníků z kraje i mimo (podrobnější informace připojeny).

Další samostatnou akcí byla beseda s doc. J. Marešem, CSc. na téma „Poškození žáků a studentů v procesu pedagogické komunikace“. Celkem bylo přítomno asi 20 účastníků. Současně proběhla i schůze pobočky, na které byli členové informováni o aktuálních otázkách v činnosti „společnosti a o přípravě sjezdu“. Akce se uskutečnila 6. 5. 1992.

Členové pobočky se také podíleli na zdařilém 3. pokračování celostátního semináře k problematice pedagogické integrace a komunikace v září 1991.

V současnosti připravujeme výroční schůzi odbočky spojenou s besedou k novým alternativním formám práce na základních školách.

Pedagogické dny — příspěvek ke zkvalitnění výchovné praxe

Pedagogická fakulta v Hradci Králové využila příležitosti čtyřstého výročí narození J. A. Komenského k tomu, aby nejen důstojným způsobem oslavila tohoto velikána evropské kultury, ale aby zahájila novou tradici vzájemné spolupráce s pedagogickou veřejností východočeského regionu. Má zájem být nejenom institucí, kde se připravují budoucí pracovníci pro pedagogickou praxi, ale stát se centrem pedagogického dění v regionu.

Pedagogické dny na PF v Hradci Králové se uskutečnily 4. a 5. února 1112. Představovaly ojedinělou akci svého druhu v celé republice a její organizátoři se nechali inspirovat podobnými akcemi v zahraničí. Konkrétně univerzita v Oldenburgu (SRN). V oficiálním společném jednání, kterého

se zúčastnilo přes 300 zájemců, vystoupili vedle děkana Doc. dr. O. Richterka, PF zástupce družební univerzity v Oldenburgu prof. dr. O. Lange, tiskový mluvčí biskupské konference msgr. ing. Fiala, ředitel odboru vys. škol MŠMT doc. dr. J. Nagy. Hlavní referát na téma „Duševní vývoj dítěte z hlediska nejnovějších psychologických poznatků“ přednesl Doc. dr. Z. Matějček.

Odpoledne a celý následující den probíhala jednání v sekcích. Účastníkům bylo nabídnuto přes 100 praktických a seminárních zaměstnání v prostorách fakulty, městského domu dětí a mládeže a sportovní haly Slávie. Pracovníci fakulty seznamovali výchovné pracovníky s moderními metodami a formami práce v nejrůznějších vyučovacích předmětech, s možnostmi využití počítačové techniky v různých výchovně vzdělávacích situacích, využitím videa ve výuce atd. Uvedením rozličných aktuálních informací významně přispěli k rozšíření poznatkové sféry účastníků. Řada akcí byla připravena i řízena odborníky ze zahraničí.

Z oblasti pedagogicko psychologické stojí za zmínku seminář prof. Langeho na téma Hodnocení socialistické pedagogiky a školství v konfrontaci se současnými trendy západoevropské pedagogiky, seminář spojený s ukázkou modelových situací — Otevřené vyučování a cílová orientace žáků k němu na ZŠ (doc. J. Šturma, doc. M. Kratochvíl, doc. M. Faberová). Ohlas vyvolala netradiční témata jako Psychologické klima ve třídě a škole (dr. J. Lašek), Dramatická výchova — součást přípravy učitele (dr. P. Vacek). Neméně zajímavé byly semináře Návzik učitelova dotazování a jeho praktické hodnocení (dr. T. Svatoš), Diagnostika lateralit a metodika psaní levou rukou (dr. J. Křišťanová), Ozdravný program na základních školách — relaxační cvičení (dr. L. Křišťanová).

Pozornost byla věnována i problematice práce vychovatelů v domovech mládeže. Seminář byl zaměřen na pojetí domovů mládeže penzionového typu (panelovou diskusi řídil doc. B. Kraus). Celkově se všech zaměstnání účastnilo přes 1 000 výchovných pracovníků ze základních i středních škol, domovů mládeže, pedagogicko psychologických poraden, školských úřadů a to nejen z východočeského regionu. Příležitosti využili i někteří kolegové z ostatních pedagogických fakult.

Bohatá a pestrá škála všech volitelných zaměstnání byla současně velmi cenným prostředkem zpětné vazby a nesporně přispěla k prohloubení kontaktů pracovníků pedagogické fakulty s pedagogickou veřejností. Diskuse potvrdily, že výchovná praxe je ve znatelném pohybu, že převážná část výchovných pracovníků hledá novou koncepci své práce a k tomu potřebuje nové informace, inspiraci. Ve vzájemném dialogu s odborníky lze, jak se ukázalo, efektivně hledat optimální přístupy, formy práce, potřebný obsah

tak, aby co nejvíce přispívaly k rozvoji osobnosti žáků a studentů našich škol v duchu vědeckého rozvoje a současně humanizace společnosti.

Doc. PhDr. Blahoslav Kraus, CSc.

Ze života pobočky ČPdS v Českých Budějovicích

(od května 1990 do června 1992)

Jihočeská pobočka České pedagogické společnosti při ČSAV začala po delší odmlce systematicky pracovat po hodnotící členské schůzi v březnu 1990. Její členská základna byla a doposud je poměrně málo početná.

Proto nově zvolený výbor jako hlavní záměry pro období let 1990 až 1992 stanovil:

1. Najít vhodnou formu k odborným setkáváním a k diskusím nejen pro členy pobočky, ale v situaci, kdy se postupně konstituovala Jihočeská univerzita i mezi zájemci z dalších fakult. K těmto účelům se ukázalo být funkční setkávání v tzv. **pedagogickém klubu**.
2. Vytvořit neformální a trvalé kontakty mezi teoretickými pracovníky z pedagogické fakulty a učiteli z praxe, kteří tvořivě přistupují ke své práci.
3. Vytvořit vhodně koncipovanými akcemi povědomí o pobočce i u studentů pedagogické fakulty.

Tyto záměry se v průběhu let 1990–92 dařilo celkem úspěšně naplňovat. Výběr témat pro setkání v pedagogickém klubu nebyl prováděn nahodile, ale vždy reagoval na konkrétní situaci v pedagogické praxi jihočeského regionu, naznačil např. i změnu orientace ve výzkumné činnosti katedry pedagogiky a psychologie, vycházel také z konkrétních podnětů vzešlých z diskusí po přednáškách a besedách. Za pozitivní je možno považovat, že se jich kromě učitelů z praxe pravidelně účastnili i pracovníci Školského úřadu v Českých Budějovicích a pedagogové různých kateder fakulty. Mezi pravidelné účastníky akcí patřili i studenti pedagogické fakulty.

V rámci pedagogického klubu se realizovala setkání na téma:

listopad 1990 Záměry církevního školství a náboženské výchovy v jihočeském kraji (ve spolupráci s teologickou fakultou)

březen 1991 Současná pedagogická hnutí a směry v rozvinutých západních demokraciích (ve spolupráci s katedrou pedagogiky a psychologie)

duben 1991 Výchova a vzdělání na waldorfských školách (ve spolupráci s katedrou 1. stupně ZŠ PF UK Praha)

červen 1991 Celostátní kolokvium k problematice málotřídních škol (ve spolupráci s katedrou pedagogiky a psychologie)

prosinec 1991 Projekt změn vzdělávacího systému v České republice (ve spolupráci s NEMES a doc. PhDr. M. Havlínovou, CSc.)

březen 1992 Osobnost J. A. Komenského — pohled na jeho dílo v současné zahraniční teorii a praxi (ve spolupráci s PhDr. K. Rýdlem, CSc. z FF UK Praha) — akce byla zorganizována pro Jihočeskou univerzitu

červen 1992 Seminář k problematice modernizace výuky na málotřídních školách (ve spolupráci s katedrou pedagogiky a psychologie)

říjen 1992 4denní seminář ve spolupráci s katedrou pedagogiky PdF JU — podněty alternativní výchovy.

V posledním období došlo ke konkretizaci spolupráce s nově ustanoveným klubem Přátel angažovaného učení (PAU), který jako dobrovolné zájmové sdružení zainteresovaných učitelů z praxe představuje v situaci pobočky vítaného partnera.

Trvalým problémem zůstává určitá nedostupnost (z finančních i časových důvodů) akcí pobočky pro další okresy jihočeského regionu.

Členové výboru se účastnili všech celostátně organizovaných vědeckých konferencí a obsahu jejich jednání informovali členskou základnu.

doc. PhDr. Ludmila Prokešová, CSc.
předsedkyně Jihočeské pobočky ČPdS při ČSAV